

SZAKKÖZÉPISKOLAI TANÁROK MEGGYŐZŐDÉSEI A GYAKORLOTT OLVASÓK OLVASÁSI STRATÉGIÁIRÓL

Molitorisz Anikó

SZTE BTK Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: olvasás, meggyőződések, tanárok

Az episztemológiai meggyőződések vizsgálatában aktuális kutatási problémának számít az általános és a területspecifikus meggyőződések jellemzőinek és a közöttük fennálló kapcsolatnak a feltérképezése (Buehl és Alexander, 2006; Hofer, 2006). A tanulók tudásról és tanulásról alkotott meggyőződéseire a tanárok episztemológiai elméletei, az osztálytermi feladatok, és a pedagógiai gyakorlat is hatást gyakorolnak (Hofer, 2001). Jelen kutatásban az olvasás területén vizsgáltuk meg, hogy milyen meggyőződésekkel rendelkeznek a tanárok azokról az olvasási stratégiákról, amelyeket a gyakorlott olvasók (skilled readers) alkalmaznak olvasás előtt, közben, illetve olvasás után. Mérészközünk összeállításakor az olvasási stratégiák metakognitív tudatosságát vizsgáló MARSÍ-kérdőív állításaiból indultunk ki (Mokhtari és Reichard, 2002).

Kutatásunk célja a gyakorlott olvasók olvasási stratégiáira vonatkozó tanári meggyőződések vizsgálata volt. Hasonló magyar kutatás hiányában kutatási kérdéseink az összeállított kérdőív jellemzőire (megbízhatóság, belső szerkezet), valamint a stratégiákkal kapcsolatos tanári meggyőződések közötti különbségekre vonatkoztak.

Az adatfelvétel 2010 júniusában történt három budapesti szakközépiskolában. A mintát 56 tanár képezte, akik a kérdőívet önkéntesen töltötték ki. A mérészköz két részből állt: az első részben a tanár végzettségére, tanított szakjaira, a tanításban eltöltött idő hosszára kérdeztünk rá, a második részben a stratégiahasználati kérdőív 19 átalakított állítását alkalmaztuk. (Például: „Az olvasó jobban megérti, amit olvas, ha azt saját szavaival is megfogalmazza.”) Az állításokra az egyetértés mértékének megfelelően ötfokozatú Likert-skálán vártuk a tanárok válaszait.

A kérdőív a vizsgált mintán megbízhatónak bizonyult (Cronbach- $\alpha=0,82$). A faktoranalízis eredményei alapján négy faktor a variancia 56%-át magyarázza (KMO: 0,55, faktorsúlyhatár: 0,45), a faktorok alapján létrehozott alskálák megbízhatósága 0,63 és 0,78 közötti. Az egyes tanári részminták meggyőződései között sem a tanárok neme, sem az iskola alapján nem adódott szignifikáns különbség. Nagyobb mértékben értettek egyet azonban a kettes alskála – ide tartoznak olyan stratégiák, mint például a jegyzetelés, kérdések megfogalmazása, hangos olvasás – állításaival azok a tanárok, akik szokták javasolni diákjaiknak, hogy az ismeretlen kifejezéseknek nézzenek utána az interneten, mint azok, akik ezt nem teszik. A magyart, illetve az idegen nyelvet tanító tanárok szintén szignifikánsan magasabb egyetértésüket fejezték ki ugyanezen alskála állításaival a más tárgyat tanítókhöz képest.

A tanárok olvasási meggyőződéseinek pontosabb ismerete alapjául szolgálhat további vizsgálatoknak, amelyekben a tanulók és a tanárok olvasási meggyőződései közötti kapcsolat elemzésére kerül majd sor, illetve a szövegértést fejlesztő programok létrehozásának is egyik kiindulópontját jelentheti.

A kutatás az OTKA 81538 sz. projekt támogatásával valósult meg.